

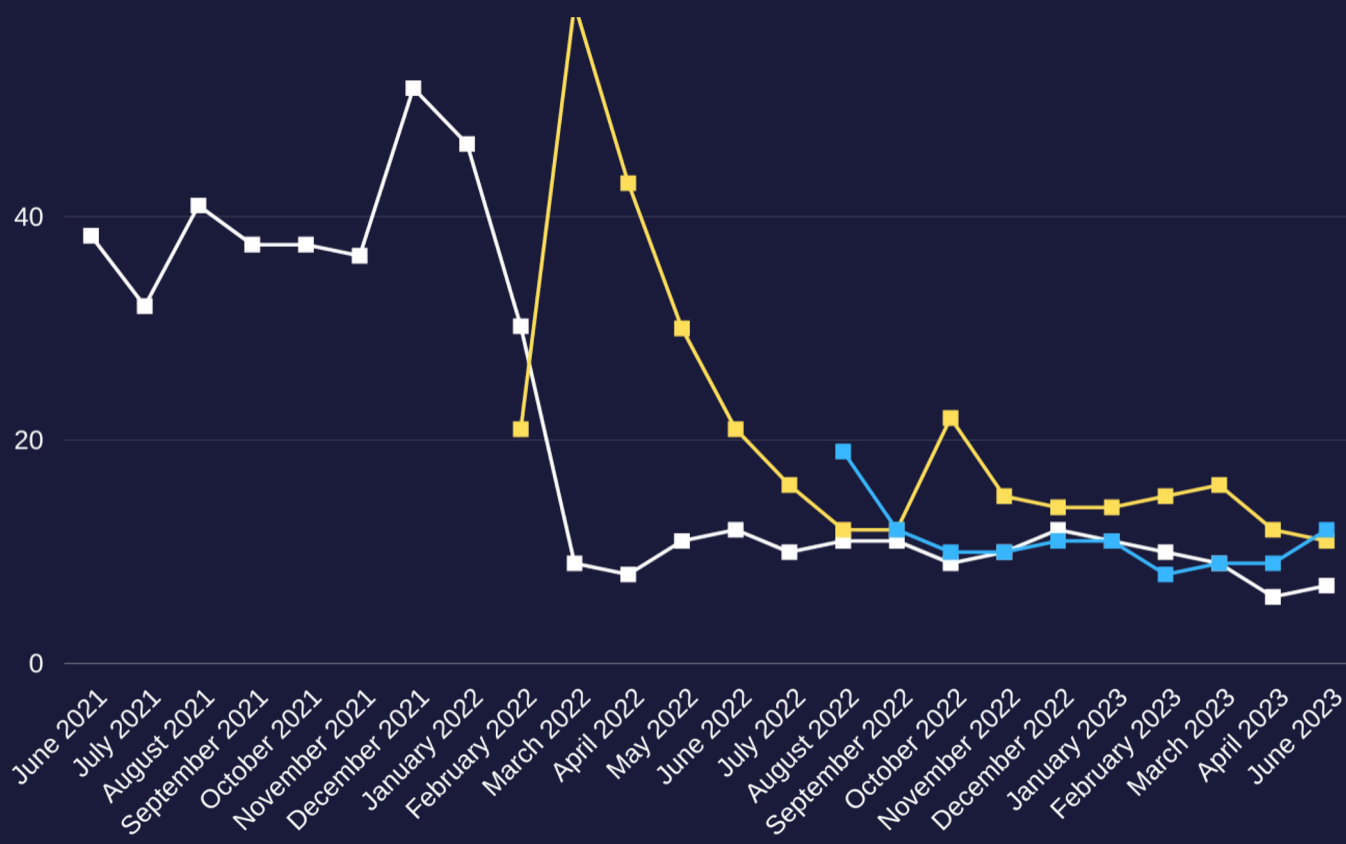
European Digital Media Observatory

DEZINFORMACE SOUVISEJÍCÍ SE ZMĚNOU KLIMATU JSOU STÁLE ČASTĚJŠÍ. ROSTE RIZIKO, ŽE ZAMOŘÍ POLITICKOU DEBATU.

Měsíční brief č. 24 – EDMO fact-checking network

DEZINFORMACE O UKRAJINĚ A PANDEMII ZŮSTÁLY V KVĚTNU STABILNÍ, ZATÍMCO DEZINFORMACE SOUVISEJÍCÍ SE ZMĚNOU KLIMATU ZAZNAMENALY NÁRŮST

28 organizací*, které jsou součástí sítě EDMO fact-checking network a které se podílely na tomto briefu, zveřejnily v květnu 2023 celkem 1 361 článků s fact-checky.

Z těchto článků se 143 (11 %) zaměřovalo na dezinformace související s Ukrajinou, 102 (7 %) na dezinformace související s onemocněním COVID-19 a 160 (12 %) na dezinformace související se změnou klimatu. Zatímco první dvě hodnoty jsou ve srovnání předcházejícím měsícem stabilní, v případě změny klimatu dochází k nárůstu, pravděpodobně v důsledku extrémních událostí, které se vyskytly v některých zemích EU (např. květnové záplavy v Itálii a dubnové sucho ve Španělsku).

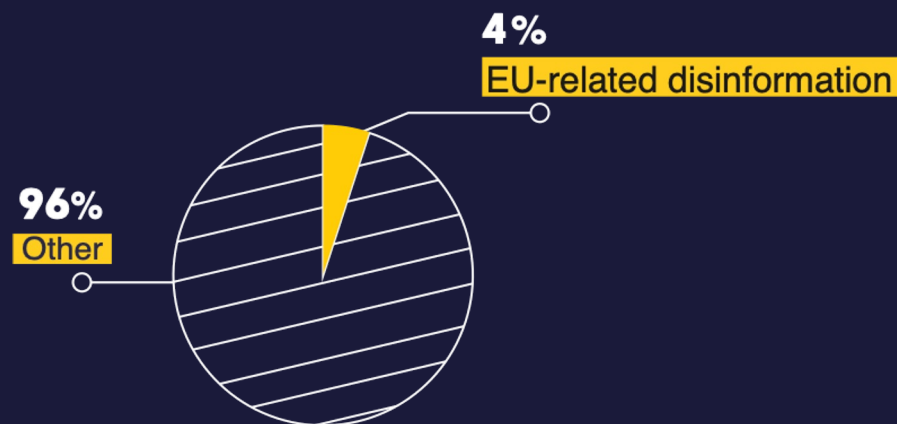
% dezinformací týkajících se Covidu-19
% dezinformací týkajících se Ukrajiny
% dezinformací týkajících se změn klimatu

* Organizace, které se podílely na tvorbě tohoto dokumentu: 15min, AFP, Correctiv, Demagog.cz, Demagog (Pl), DPA, DW, Eesti Päevaleht, EFE Verifica, Ellinika Hoaxes, Eurocomunicare, Factcheck Vlaanderen, Faktabaari, FranceTV, Funky, Greece Fact Checking, Källkritikbyrån, Knack, Lakmusz, Maldita, Newtral, PagellaPolitica/Facta, Polígrafo, Re:Baltica, The Journal Fact-Check, TjekDet, VerificaRTVE, Verificat

ZAČÍNÁ MONITOROVÁNÍ DEZINFORMACÍ SOUVISEJÍCÍCH S EU

Počínaje tímto briefem a v průběhu příštího roku v období před volbami do Evropského parlamentu v červnu 2024 bude síť EDMO monitorovat dezinformace o EU.

V květnu 2023 se z 1 361 fact-checkingových článků, které zveřejnilo 28 organizací sítě EDMO 53 (4 %) týkalo EU, jejích institucí, zákonů nebo jejích představitelů, a líčilo je jako nemorální nebo nedemokratické.

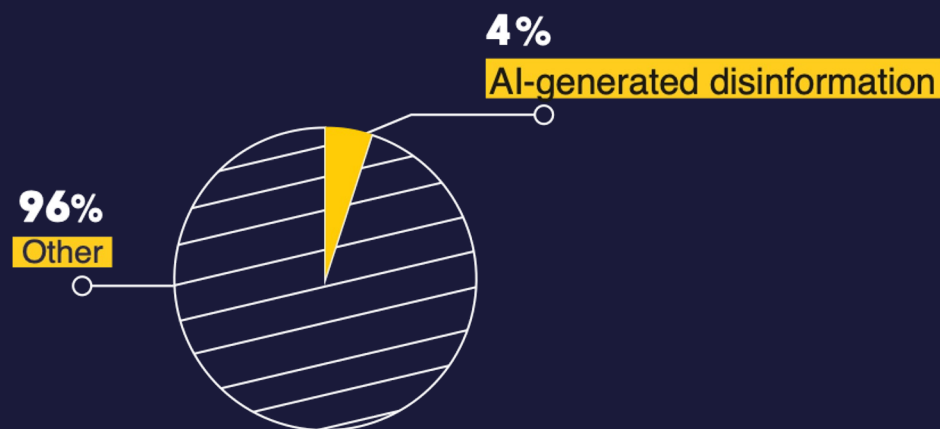

Procento je poměrně nízké, protože do voleb zbývá ještě rok. Ale díky včasnému zahájení monitorování budeme moci získat širší obrázek o tom, jak se dezinformace budou s blížícími se volbami proměňovat.

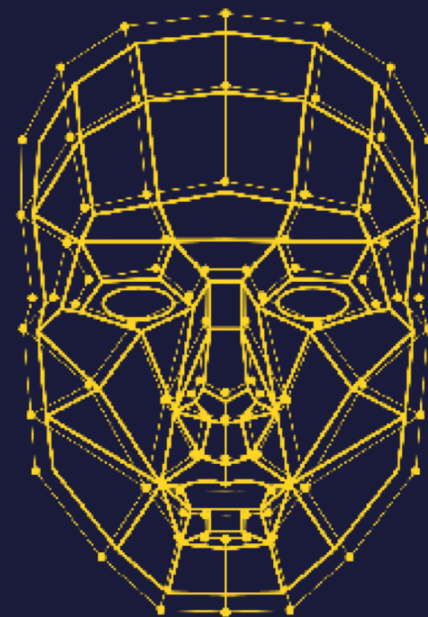

POČET DEZINFORMACÍ GENEROVANÝCH AI ZŮSTÁVÁ NÍZKÝ A STABILNÍ.

Dezinformace vytvořené umělou inteligencí představují 4 % všech zachycených dezinformací (55 článků z 1361). Tato hodnota je stejná jako v dubnu a podobná té, která byla zaznamenána v březnu (5 %), kdy jsme s monitoringem začali.

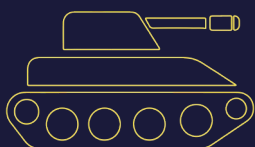
Používání nástrojů umělé inteligence k vytváření falešných příběhů je dezinformační technikou. Jak jsme zdůrazňovali v předchozích briezech, sledované nepravdivé příběhy se většinou týkají falešných obrázků vytvořených umělou inteligencí. Příklady z května zahrnovaly falešnou fotografii výbuchu poblíž Pentagonu a Elona Muska líbajícího ženské roboty. EDMO však připomíná, že stále není možné mít jasný přehled o textových dezinformacích generovaných AI, které mohou být případně šířeny prostřednictvím velkých jazykových modelů.

HLAVNÍ ODHALENÉ DEZINFORMAČNÍ NARATIVY :

O klimatických změnách se kromě obvyklého popírání začaly šířit staré a nové konspirační teorie. Květnové povodně v Itálii a dubnové sucho ve Španělsku se staly terčem podobných narativů, zejména o chemtrails a nových konspiračních teoriích o přehradách. Tyto konspirační teorie a obecně dezinformace související se změnou klimatu jsou někdy využívány k útokům na národní vlády nebo EU. Tento fenomén využívání dezinformací souvisejících se změnou klimatu v politické debatě by se mohl v nadcházejících měsících ještě vystupňovat vzhledem k polarizaci kolem této problematiky, již existujícím zmatkům a dezinformacím o opatřeních EU a volebním kampaním v několika zemích EU a před volbami do Evropského parlamentu.

Pokud jde o Ukrajinu, dezinformační narativy odhalené v květnu byly stejné jako v předchozích měsících. Jedná se především o eskalaci konfliktu, náklady na podporu ukrajinských uprchlíků (v Polsku a České republice, kde žije početná komunita ukrajinských uprchlíků, se virálně šířily nepravdivé příběhy) a o tom, že Západ je zasažen rusofobií. U příležitosti Dne vítězství se rozšířila falešná zpráva, že na budově německého parlamentu byla vyvěšena sovětská vlajka, která měla symbolizovat nové vítězství nad nacismem, a jiná zpráva tvrdila, že 9. května byl na zdi Bílého domu promítán text v ruštině.

Zprávy, jako jsou ty o "klimatických lockdownech", mají zjevně za cíl stavět na průnicích mezi různými dezinformačními komunitami (v tomto případě mezi koronavirovými skeptiky a popírači změn klimatu).

DALŠÍ RELEVANTNÍ TÉMATA DEZINFORMACÍ V KVĚTNU:

Zdá se, že dezinformací o LGBTQ+ přibývá. Množí se falešné příběhy. Lidé náležející ke komunitě LGBTQ+ jsou popisováni jako nemocní, pedofilové a násilníci a demokratické a evropské instituce jsou obviňovány ze snahy prosadit svou filozofii na úkor tradičních hodnot. Další nárůst se očekává v červnu v souvislosti s oslavami měsíce hrdosti.

Dezinformace o květnových místních a regionálních volbách ve Španělsku. Hlavním narativem během kampaně bylo, že dochází k volebním podvodům, zejména v souvislosti s korespondenčním hlasováním. Migranti byli také obviňováni ze snahy zkreslit výsledky a společnost Indra, která byla zodpovědná za přenos výsledků, ale nikoliv za sčítání hlasů, byla obviněna z manipulace s výsledky. Je pravděpodobné, že se tento jev bude opakovat jednak ve španělských celostátních volbách, které se budou konat v červenci příštího roku, jednak za španělskými hranicemi.

TŘI NEPRAVDIVÉ NARATIVY, KTERÉ MĚLY PODLE ZPRÁVY FACTCHECKERŮ V KVĚTNU V EU NEJVĚTŠÍ DOSAH:

- Radioaktivní mrak se pohybuje směrem k západní Evropě poté, co Rusko zasáhlo zásilku munice s ochuzeným uranem, kterou Velká Británie dodala Ukrajině.
- George Soros zemřel 14. května 2023.
- ▲ Povlak používaný k distribuci některých druhů ovoce a zeleniny bez obalu je škodlivý.

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ OVĚŘENÉ DEZINFORMACE NA NÁRODNÍ ÚROVNI:

Jaderné zbraně byly Ruskem rozmístěné na hranicích s Finskem.

Učitelé nemohou dostávat vyšší mzdy kvůli Evropské unii (a jejímu řízení proti Maďarsku).

V Irsku jsou stíháni lidé, kteří čtou nebo šíří články z nemainstreamových médií.

METODOLOGIE

Informace obsažené v tomto briefu byly shromážděny prostřednictvím dotazníku zaslaného factcheckingovým organizacím, které jsou součástí sítě EDMO (<https://edmo.eu/fact-checking-community/>). Referenční období:

1.-31. května 2023. Počet respondentů: 28.

Hlavní editor: Tommaso Canetta a Enzo Panizio, Pagella Politica/Facta.

Další informace: t.canetta@pagellapolitica.it.

EDMO získalo finanční prostředky od Evropské unie na základě smlouvy číslo: LC-01464044